

pren un altre sentit.

Pràcticament tota la població del país es reagrupa en les zones costeres, això no obstant, en el lloc més impensable i recòndit et pots trobar una caseta feta de pedres i urallita on viu una família sencera, o dues... o més. La seva subsistència es redueix a la petita producció agrícola que pot tenir cada família. La unitat de mesura de la terra és el "kawo" (1'20 Hc). La distribució de la terra és absolutament minifundista. Tots tenen un trocet de terra (normalment menys d'un kawo per família) del que solen treure lo mínim per mantenir-se. Al tractar-se d'un país tan muntanyos (al mateix costat de Port-au-Prince hi ha una muntanya d'uns 1.300 m.) es poden cultivar productes que necessiten una temperatura menys càlida que la tropical. A les muntanyes es cultiven productes de tipus mediterrani, molt semblants als que podem trobar a les Coves: bajoques, tomates, cebes, taronges, bledes, tot i que en general la producció agrícola del país és tropical: mango, pinya, plàtan, guayaba, morango... Una altra font d'aliments és la ramaderia. Les famílies poden tenir alguns animals, sobretot cabres i cerdos (no totes les famílies, no molts animals). La carn de cabrit és la més apreciada i a la vegada la més econòmica i consumida. Un dels més greus problemes, a nivell ecològic que està patint el país en aquests moments és la desertificació, deguda a una deforestació incontrolada. L'objectiu? Obtenir carbó vegetal per ser

venut a Port-au-Prince. Durant el viatge amb avió des de Santo Domingo es pot veure el fort contrast que hi ha quan es deixa enrere la selva dominicana per entrar en les muntanyes desertitzades d'Haití. A més a més, allà on encara es poden veure punts encara verds, amb arbres, és freqüent veure també altes columnes de fum, que indiquen punts de fabricació de carbó vegetalment (procés que consisteix en cremar la fusta per treure el carbó).

La llengua que serveix com a vehicle de comunicació en Haití es fonamentalment el "kreyòl" (creole en llengua autòctona), parlat per més d'un 90% de la població (per no parlar d'el 100%), mentre el francès, amb el que comparteix co-oficialitat, només és parlat per un 15% de la població, com a molt. El creole és la llengua que es va desenvolupar quan els esclaus africans van arribar al Carib i van haver de desenvolupar una llengua que els permetés tant entendre's entre ells com entendre al poble que els dominava en aquell moment. França i la resta de pobles voltaners, amb els que mantenien contacte. D'aquí que el creole sigui una "melange", una mescla fonètica, de paraules de diferents llengües: caribenyes, africanes, espanyoles, angleses però amb una base fonamentalment francesa. Donat el seu origen esclau, el creole ha estat menyspreat durant molts anys, com la llengua que parlava la classe baixa, els camperols, fins i tot la gent amb el color de pell més fosc. El francès esta-

va considerat, per contra, la llengua de la classe alta, dels poderosos, d'èlit... L'ensenyament del creole a les escoles no es va implantar fins al 1990, moment en que es va acabar la dictadura de Jean-Claude Duvalier, alias "Baby Doc". Encara avui en dia et pots trobar persones que no parlen el creole, i fins i tot que es senten profundament ofesos si els parles en la pròpia llengua autòctona del país. Fent-se els desentesos, et contesten en francès o en anglès, llengües molt més ben vistes per la classe més alta. No us resulta certament propera aquesta situació? En primer moment era només el francès, però d'uns anys ençà, degut a l'augment d'haitians de la classe alta que han anat a estudiar als EEUU, l'anglès s'ha anat introduint cada cop més com la llengua que dona prestigi. Haití és però, un país molt tancat a la influència externa. Això, no obstant, resulta increïble la influència americana que existeix. Els Estats Units es continuen veient com el país del somni americà. I així es queda la majoria de les vegades, en un somni.

M'ha cridat l'atenció el fort grau de racisme que ha existit (encara avui). Segons el color de la pell, les persones es classifiquen en "nwa" (negres), "woj" (rojos), mulats i "blan" (blancs). Aquesta diferenciació ha servit durant molts anys per discriminar-se entre ells mateixos. Existeix una forta divisió social: una classe alta, molt minoritària, i una gran massa que conforma la classe baixa. Les diferències socio-

econòmiques entre aquestes dues classes resulten realment abismals.

Les vivències s'acumulen dia a dia, minut a minut. El balanç des de la meua arribada a Haití? Absolutament positiu. Haití arriba a resultar acollidor. La gent és agradable, senzilla... i molt complicada a la vegada. Una altra cultura. La llengua, la religió, la política, els valors, les relacions humanes, la pròpia percepció del temps i de la vida mateixa són diferents. Una altra lògica. Només cal trobar-la i entendre-la. No és fàcil, però està ahí, a l'abast de tot el que estigui disposat a buscar-la.

Pou fini sa yo kronik, yon salitasyon nan lang kreyol la. Pou moman, se tou pou kounyea nan payi Ayiti. M ta renme anpil genyen okasyon an ki m kapab we nou nan sa yo paj sivan nimewo "Tosal Gwo" a. M bay yon ambrasman fò anpil pou tou nan payi Ayiti a. A ti ta lè! (Per acabar aquestes cròniques, una salutació en la llengua creole. De moment, és tot des d'Haití. M'agradaria tenir l'oportunitat de poder trobar-vos a tots en aquestes pàgines en el següent número del Tossal Gros. Una abraçada molt forta per tothom des d'Haití. Fins aviat!).

